

LITEN MILJÖ- PÅVERKAN AV LÄGRE BENSINSKATT I GLESBYGD

– Låt bensinskatten vara lägre i glesbygder än i övriga delar av landet.

Det förordar Glesbygdsverket i sitt remissvar på Klimatkommitténs betänkande "Förslag till svensk klimatstrategi".

En sån differentiering ger glesbygdsbor viss kompensation för alla resor, och inte bara för de 25 procent av resorna som är arbetsresor, påpekar Glesbygdsverket.

Klimatkommitténs uppdrag har bland annat varit att ge förslag på hur utsläppen av koldioxid kan minska. Glesbygdsverket anser att kostnaderna för minskningen måste fördelas jämnt över landet. Ett alternativ för att nå det målet är just en differentiering av bensin- och dieselskatten.

SKOGEN TAR UPP

– Men det huvudsakliga argumentet för att ge glesbygderna en lägre bensinskatt är inte de höga transportkostnaderna utan det faktum att koldioxidutsläppen gör mindre skada där, säger Johan Krabb, som har handlagt frågan på Glesbygdsverket. De mestadels stora skogar som omger glesbygdernas vägar har en förmåga att ta hand om den koldioxid som släpps ut.

Ett annat förslag från kommittén är att fördela utsläppskvoter mellan flygplatser för att minska koldioxidutsläppen. Det är viktigt att utreda vilka effekter såna kvoter får för de små flygplatserna i landet, anser Glesbygdsverket. Om de redan höga flygpriserna blir ännu högre kan det få stora negativa effekter för delar av glesbygdens näringsliv.

NYA REGIONALPOLITISKA VERKTYG

– Hejda avvecklingen av service!

En av höstens heta politiska frågor kommer att vara den framtida regionalpolitiken, nu när den regionalpolitiska utredningen presenteras.

Glesbygdsverket har medverkat med expertkunskaper i utredningen, och också arbetat fram olika underlag, bl a förslag om hur man kan hejda avvecklingen av service i glesbygder.

I ett av underlagen konstateras att tillgången till service blir allt sämre i många glesbygder. Detta trots att det sedan länge är fastslaget som ett regionalpolitiskt mål att skillnaderna i tillgång till service inte ska öka mellan regionerna.

För att hejda en fortsatt avveckling har Glesbygdsverket därför en rad förslag:

- Målet att motverka regionala obalanser måste göras mätbart för att kunna följas upp och för att identifiera regioner som är i behov av extra insatser.
- Statliga insatser för att stärka de regioner som har problem med service-tillgängligheten.
- Stimulera lokala lösningar och samordning i stället för stordrift.
- Skärpta krav på central uppföljning.

ATT MÄTA REGIONALA OBALANSER

Det första förslaget handlar om att kriterier måste utformas för vad som egentligen menas med "regionala obalanser" annars är det omöjligt att följa upp utvecklingen och identifiera regioner i behov av extra insatser.

Ett sätt att mäta är körtiden med bil till närmaste dagligvaruaffär. Glesbygdsverkets studier visar att det finns en tydlig brytpunkt vid 10 minuter. Bara 1 procent av landets familjer, dvs ca 40 000 familjer, har längre än 10 minuter till affären. Men det är mycket ojämnt fördelat över landet. I till exempel Arjeplogs kommun har mer än 20 procent av familjerna så lång resväg.

bild

Ett lämpligt mått för att hitta de kommuner eller regioner som är i behov av stöd kan därför vara andelen hushåll per kommun som har mer än 10 minuters bilväg till affären.

STÖD TILL SAMVERKAN

– Vi anser att stödet bör utformas så att det kan användas på olika sätt utifrån lokala variationer, säger Maria Gustafsson. Ett stöd som stimulerar samverkan mellan olika typer av service eller utvecklar verksamheten på andra sätt kan vara mer effektivt än direkta driftstöd till butiker.

– Vi anser också att regeringen måste skärpa kraven på centrala serviceaktörer (till exempel Apoteksbolaget, Posten med flera) att medverka till lösningar som är bra för gles- och landsbygder. Som det nu är skapas många hinder för lokala lösningar av regelverk och förhållningssätt.

UTVÄRDERING AV LEADER-PLANER KLAR I OKTOBER

32 ansökningar om att få bilda så kallade LAG-grupper inom LEADER+ kom in till Glesbygdsverket. En utvärdering av gruppernas planer pågår just nu, och den beräknas vara avslutad i oktober. Utvärderingen görs av Det Kgl. Selskap för Norges Vel, och utvärderingen bygger på de kriterier som finns i förslaget till nationellt program för LEADER+.

Utvärderingen kommer att sälla fram de 10-12 bästa grupperna, och när frågan om svensk medfinansiering är klar kan grupperna i princip utses till LAG-grupper, vars arbete finansieras av LEADER+.

PLANEN FÖR MÅL 2 ÖARNA SNART GODKÄND?

Utvecklingsplanen för mål 2 Öarna förväntas godkännas av EU-kommissionen i slutet av september. Planen måste vara godkänd innan man kan söka pengar från programmet. Dessutom ska det finnas ett så kallat programkomplement, och arbetet med att skriva det pågår nu på Glesbygdsverket i samarbete med Länsstyrelsen i Jönköping. Om allt går enligt planerna bör det vara klart att söka mål 2-pengar i slutet av detta år.

Regionen Öarna berör 15 län och totalt satsas 600 miljoner kronor fram till 2006, varav 255 miljoner kommer från EU.

PREMIÄR I VÄXJÖ FÖR NY SERIE LÄNSTRÄFFAR

I november inleder Glesbygdsverket en serie överläggningar runt om i landet. Meningen är att handläggare från verket ska presentera aktuella rapporter och utredningar och samtidigt få information om länet/regionen från de myndigheter och organisationer som deltar.

Aktuellt att presentera i höst är bland annat statistik om våra flyttmönster, en rapport om tillgång till högre utbildning i glesbygd samt en kartläggning av hur centrala myndigheter tar regionalpolitiska hänsyn. Också arbetet med länens tillväxtavtal kan komma att diskuteras.

Länsträffarna inleds den 9 november i Växjö, och därefter följer Härnösand 23 november och Umeå den 29 november.

- Glesbygdsbor vill ha utbildning

– Det är en myt att glesbygdsbefolkningen är mindre intresserad av högre utbildning. I själva verket finns det ett stort sug efter högskoleutbildning!

Så inledde Gunilla Roos, Uppsala universitet, Glesbygdsverkets seminarium "Högskolan – en motor för Sverige!" i Visby den 13 juli.

Ett 70-tal personer deltog vid seminariet som hölls i samband med Almedalsveckan i Visby. Seminariet är en del av den studie kring tillgänglighet till högre utbildning i gles- och landsbygd som Glesbygdsverket genomför, och som skall presenteras för regeringen i höst.

FÖR DYRT FÖR KOMMUNER

I studien har Glesbygdsverket hittills sett att:

- kommuners och högskolors ökade kostnader är ett hinder för utvecklingen
- finansieringen kan på sikt inte ske via strukturfonder
- ärheten till högre utbildning är viktig och att högskolan finns på en ort är inte tillräckligt för att höja utbildningsnivån i hela regionen
- distansutbudet varierar kraftigt mellan olika högskolor och det brister i samordningen mellan dem
- en allt större andel av de nya jobben kräver idag högskoleutbildning.

KAN PENGAR STYRA?

Paneldebatten inleddes med aktuella frågor. Deltagarna undrade bland annat om utbudet av distansutbildning kan ökas med ekonomisk styrning. En annan tanke var att särskilda anslag för lokala/regionala aktörer skulle kunna öka möjligheten att köpa utbildning från den högskola

som bäst uppfyller kraven. Vidare undrade man om högskolans utbud verkligen står i överensstämmelse med regionens behov och om det alls är önskvärt?

En av de centrala frågorna för såväl kommuner som högskolor är finansie-

bild

ringen. Annelie Nordström Eriksson, kommunalråd i Vilhelmina, poängterade behovet av innovativa utbildningar som kan stödja tillväxten i kommunen. Eftersom satsningar på utbildning ska vägas mot alla andra behov i kommunen måste man kunna se nyttan för den egna kommunen.

LÄRCENTRA VIKTIGAST

Lärcentra spelar en viktig roll i kommunerna och utbyggnaden av dessa centra är viktig. Gunilla Roos har i sitt arbete konstaterat att en utbyggd lärcentrafunktion är viktigare än en satsning på en högskoleort. Det är närheten till högskoleutbildning som är väsentlig.

Utbudet av kurser utanför högskoleområdet är ett problem. Ofta är det som

NORSK OCH SVENSK LANDSBYGDSPOLITIK UNDER LUPP

Välkommen till Holmenkollen och Voksenåsens svensk-norska konferens- och kulturcentrum den 11-12 maj 2001. Där kommer vi att diskutera våra båda länders arbete för landsbygdernas framtid. Framgångsrika strategier, befolkningsutveckling och politikens utformning i de båda länderna är självklara teman på denna konferens, där deltagare och medverkande från både Norge och Sverige kommer att finnas med. Vi räknar också med att kunna presentera resultatet av vår studie om norska erfarenheter av boplikt i särskilt attraktiva områden i kust- och skärgårdsområden och vad detta skulle innebära för Sverige.

Målgrupp för seminariet är både beslutsfattare och tjänstemän liksom frivilligorganisationer. Konferensavgift 800 kr. Bidrag för konferenskostnaden kan sökas av företrädare för organisationer hos Svensk-norska samarbetsfonden. Ytterligare information om denna konferens kommer så småningom att återfinnas på vår webbplats och i kommande nyhetsbrev. Reservera dock dessa datum redan nu i almanackan!

forts. – Glesbygdsbor vill ha utbildning

högskolan kan erbjuda inte alltid det som bäst behövs och det är riktat mer mot kvinnor än män.

Högskolans styrelse har en viktig roll i detta arbete. Panelen tryckte på att de lokala styrelserna skall ta för sig mer, fatta beslut som leder till ökad decentralisering och samverkan. Kommunerna måste också få ett större inflytande över högskolans utbud.

VAD VILL NÄRINGSLIVET?

Gunhild Bäckman, rektor vid Högskolan på Gotland, framförde att hon gärna vill se tydliga önskemål från näringslivet.

Ewa Magnusson, DISTUM, avslutade med att ställa frågan om utbildning skall ses som en investering och skall få skrivas av. Hon menade att det kan vara en fråga att fundera över med tanke på de förslag som kommit om att man själv ska spara pengar till sin utbildning.

FOTO: JOHAN KARAB

Att ro i hagen hör inte till vanligheterna, men det var vad Sven-Erik Ivarsson från Voxna gjorde när Glesbygdsverkets generaldirektör Pia Enochsson (t v) och länsrådet Monica Robin Svensson kom för att studera översvämningarna.

GLESBYGDSVERKET BESÖKTE ÖVERSVÄMMADE OMRÅDEN

– Vi fick en bra bild av hur räddningstjänsten fungerar i en glesbygdskommun, och jag blev imponerad av hur väl samarbetet fungerade i Ovanåker trots de besvärliga förhållandena.

Det säger Glesbygdsverkets generaldirektör Pia Enochsson efter sitt besök i Ovanåker, en av de kommuner i södra Norrland som drabbades hårt av sommarens översvämningar.

Pia Enochsson togs emot av kommunalrådet Björn Mårtensson och räddningschef Ulf Jonson från Ovanåkers

kommun, samt länsrådet Monica Robin Svensson. Från Glesbygdsverkets sida deltog även enhetschefen och en handläggare från enheten för infrastruktur och service.

Vid besöket den 27 juli hade vattenmassorna börjat sjunka undan något, och konsekvenserna för bland annat fastigheter och vägar kunde börja anas.

– När man talar om kostnaderna för återuppbyggnaden är det viktigt att inte glömma bort de enskilda vägarna och skogsbilvägarna, som har stor betydelse för glesbygderna, säger Pia Enochsson.

NYBILDAD GRUPP SKA SAMORDNA SKÄRGÅRDSFRÅGOR

En skärgårdsgrupp har bildats på Glesbygdsverket, med representanter från alla verkets enheter. På så sätt vill man försäkra sig om att skärgårdsfrågorna finns med i alla enheters arbete.

– Vi behöver få ett tydligare fokus på skärgårdsfrågor, och dessutom är det viktigt att skärgårdsfrågorna ses som en integrerad del i alla enheters verksamhet, säger Inger Normark som är sam-

mankallande i skärgårdsgruppen.

Aktuella frågor under hösten blir bland annat att yttra sig över Miljövärdsberedningens betänkande "Levande skärgård – Utvärdering av de regionala miljö- och hushållningsprogrammen", samt att genomföra det nationella Skärgårdsforum som hålls på Tjurkö i Blekinge 26 och 27 september.

B

PIA ENOCHSSON
generaldirektör

FOTO: LENNART JONASSON

– Låt den blå vägen svalla över hela vår kust!

Sommaren har tagit slut och sommargästerna har åkt hem. Runt våra största städer ökar de permanentboende i antal, en ny "blå väg" är tydlig. Allt fler väljer att flytta ut för att bo permanent i dessa skärgårdar. Det är bra och förstäligt att storstädernas egna glesbygdsområden lockar till sig allt fler fastboende.

Samtidigt kan vi konstatera en annan och mer bekymmersam tendens i andra kustområden där kustborna har trängts undan till de mindre attraktiva delarna i dessa samhällen i takt med att penningstarka sommarboende köper upp gamla året-runt-fastigheter. Denna utveckling är djupt olycklig och har redan gått alldeles för långt. Särskilt tydlig är den i Bohuslän, där många samhällen nu utarmats på ett dramatiskt sätt. Denna trista utveckling kunde jag själv se när jag andra veckan i augusti förra året gjorde en resa längs hela Bohuskusten med länets riksdagsledamöter och kommunalråd. Redan då var det mörkt och släckt i husen. Ortsbefolkningen får allt svårare att bedriva näringsverksamhet eftersom de inte längre har tillgång till de attraktiva sjönära lägen som då ofta krävs. Många har tvingats flytta för att försörja sig på annat sätt. Detta har lett till stora svårigheter för många kommuner att bibehålla offentlig service som skola, barnomsorg och äldre-vård. Även kommersiell service som dagligvaruhandel liksom kommunikationer blir svårare att hålla igång.

I vårt grannland Norge har man gått en annan väg. Där krävs bolig-plikt, dvs året-

runt-boende, för att ta över och köpa fastigheter i särskilt attraktiva områden. Det har dels lett till att priserna kunnat hållas nere så att fastigheterna kan säljas till rimliga priser till fastboende, dels till att underlag för service växer eller bibehålls.

Jag har i sommar besökt flera kustsamhällen på norska sydkusten och ser vilket imponerande utbud av samhällsservice som finns i dessa levande samhällen. I Norge är man så rädd om sina kustsamhällen att man t o m skärpt kraven på bolig-plikt. Därmed har man visat att det går att rädda kust- och skärgårdssamhällen om man bara vill!

I Sverige har vi tyvärr en annan syn och tradition än i Norge, Danmark, Finland och flera andra länder. För många – särskilt icke kust- och öbor – är det otänkbart att tänka sig en norsk modell då detta allvarligt skulle inskränka på den fria rätten att sälja och köpa fastigheter till vem man vill. Då måste man fundera en gång till på de allvarliga konsekvenser detta medför.

Vill vi verkligen att kust- och skärgårdssamhällen ska mörkläggas på vintern och att de sakta dör framför våra ögon? Nej, säger vi på Glesbygdsverket. Tvärtom är det viktigt med en levande skärgård och kust året runt i hela vårt land, inte bara runt Stockholm och Göteborg. Vi har därför bestämt oss för att göra en fördjupad studie om den norska modellen och möjligheten att tillämpa en likartad lagstiftning i Sverige, åtminstone på prov. Men det är bråttom, för nu gäller det att rädda vad som räddas kan.

MAJORITET FÖR BOPLIKT I SKÄRGÅRDEN

76 procent tycker att boplikt är ett bra sätt att utveckla en levande skärgård året runt. Så tyckte åtminstone de personer som röstade via vår hemsida i vecka 35.

Har du inte upptäckt vår webbplats än, så gör ett besök! Förutom möjligheten att tycka till i aktuella frågor finns där förstas mycket information om vad Glesbygdsverket gör. Våra rapporter kan laddas hem från webbplatsen, vi lägger alltid ut pressmeddelande och remissvar så fort vi kan, och för dig som vill veta vad massmedia skriver/säger om Glesbygdsverket finns avdelningen "Verket i media".

Du vet väl också att du kan prenumerera på nyheter via e-post? Anmäl dig på hemsidan! Adressen är www.glesbygdsverket.se

KONFERENS OM UTANFÖRSKAP

Den 19-20 oktober ordnas en konferens i Clermont-Ferrand i Frankrike på temat "Socialt utanförskap på landsbygden". Arrangörer är Mutualité Sociale Agricole i Frankrike tillsammans med en rad organisationer i Portugal, Finland, Österrike och på Irland. Glesbygdsverket har åtagit sig att informera om denna konferens i Sverige.

Syftet med konferensen är att samla erfarenheter från olika europeiska länder om framgångsrika projekt och metoder för att bekämpa det sociala utanförskapet. Mer information om konferensen finns på webbplatsen www.pace-rural.org

REDAKTION Birgitta Rhodin, 063-57 67 31

Maria Modigh, 063-57 67 04

Vill du komma med på vår sändlista, hör av dig till: Margit Hallström, 063-57 67 20.

ANSVARIG UTGIVARE Mats Elg

Glesbygdsverket

Samuel Permans gata 2, 831 30 Östersund

TEL 063-57 67 00, FAX 063-57 67 99

E-POST info@glesbygdsverket.se

HEMSIDA www.glesbygdsverket.se